

REVISTA DE DIVULGACIÓN DA CULTURA
MARÍTIMA E FLUVIAL - BUEU 2015 - Nº 9

O S G a L O S

O estaleiro de Purro

Para sempre entre nós

Lino J. Pazos

Todo comezou hai 95 anos a carón do río Bispo, na praia da Banda do Río de Bueu, cando José del Río Casal solicitou unha concesión ante a administración co fin de montar alí un pequeno alboio onde acubillar a ferramenta necesaria para a construción de botes e lanchas, ademais de gocecer aos operarios que traballarían sobre os barcos ante as inclemencias do tempo. O resto é ben coñecido.

O estaleiro nos anos 1999 e 2000

En 1938, seguindo o costume galego de que fosen as mulleres as que puxesen os negocios ao seu nome, dona Rosa Cortizo Cerviño (casada con Francisco González Regueira) mercaría, unha vez que faleceu o propietario, as precarias instalacións da carpintería para que as explotara o seu fillo José (que xa traballara como carpinteiro de

José González Cortizo,
pai de M. González "Purro"

ribeira na praia de Beluso), que a súa vez é a ponte necesaria para chegar a Manuel González Ferradás, o seu neto, coñecido como Purro (alcume que xa levaran os seus antergos), nos anos setenta do século pasado. Esta data é a que nos remite á situación na que nos atopamos agora, co estaleiro ubicado no medio dun paseo (Montero Ríos) que parece ser, lles molestaba a algúns..., pero que, grazas á infinidade de entusiastas defensores do noso Patrimonio Marítimo, conseguiu manter en pé, orgulloso da súa longa singradura, o que parecía un naufraxio anunciado. Falando co señor Manuel (Purro), comentábame que a corta da madeira no monte,

nos primeiros anos, aínda que era ollada polo seu pai na tomada, apartando ou marcando diferentes partes das árbores segundo as necesidades das construcións que se pensaban facer, corría a cargo dos irmáns Lamosa. Estes eran expertos no "tronzador e a serra portuguesa", convertendo as toradas en táboas que finalmente eran conducidas ata o estaleiro en carros de bois ata a chegada do tractor e das serras mecánicas. Logo, a madeira mecanizaríaa o serradoiro de Freire, que se atopaba ao seu carón.

En canto ao persoal propiamente dito da carpintería, Purro comentoume que no último cuarto do século XX, ata o seu peche definitivo arredor do ano 2004, traballaron con el, Ramón Brión, Manuel Portela, Benito Vicente ou Román Comeideiro, ademais doutros veciños que o fixeran tamén para o seu pai, como o coñecido Angelito. Sobre o estaleiro de Purro véteronse mareas de tinta, e houbo non pou-

Manuel "Purro" co historiador
A. Sánchez Cidrás

O estaleiro en Outubro de 2001

cas discusións, tanto en dependencias oficiais como nas baiucas de Bueu e arredores, enfrontando a uns e outros, defensores e detractores, dun ben que debería manterse en pé coma homenaxe necesaria ás xentes do mar, e a un oficio milenario, que todo apuntaba que ía perderse, aínda que xa se ve que rexurde das cinzas con nova forza...

As alarmas acendéronse cando a "picaraña" botou abaixo a serra de Freire (onde nos últimos anos se cortaba a madeira para a carpintería) e as manifestacións de solidariedade non se fixeron agardar. Moitos dos homes, e mulleres do mar, saíron en defensa do noso Patrimonio (e nós, modestamente, tamén procuramos contribuír a isto escribindo algún artigo) e, sendo constantes nos seus principios, conseguiron vencerse as enormes dificultades que impedían que a administración tomase a decisión de unirse na defensa do estaleiro, cousa que acabaría acontecendo, pero non sen ter que esperar uns cantos anos, concretamente, máis dunha década.

Por fin, o 27 de xullo de 2011 comezarían a dar os seus froitos as presións exercidas (por medio de continuos comunicados, conferencias, artigos na prensa, programas de radio ou televisión), destacando o labor da Federación Galega para a Cultura Marítima e Fluvial, que daquela xestionaba Víctor Fernández; a Coordinadora pola Defensa do Estaleiro da Banda do Río; Os Galos, e demais colectivos do mundo do mar, recoñecéndose á carpintería de Purro coma "*ben incluído no Inventario Xeral do Patrimonio Cultural, sometido ao réxime xurídico de protección que para os bens inventariados establece a Lei 8/95 do Patrimonio Cultural de Galicia...*".

Pero isto era soamente un paso, faltaba o máis difícil, que era, nin máis nin menos, que botarlle man ao estaleiro e sacalo do seu estado que, sen medo a errarmos, podería cualificarse de calamitoso. Postes, cimbros, tellado, incluso o peche de madeira e os muros de bloques ou ladrillo levantados nos anos setenta estaban necesitados de urxente apaño, para evitar que se viñera todo abaixo, perdéndose desamaneira un ben que nos pertence a todos os que levamos algo de sal nas nosas veas.

En 2013 convocábase, polo Concello de Bueu (completamente sensibilizado da necesidade da súa conservación), xunto coa Consellería de Cultura, un concurso de ideas co fin de tentar atopar unha solución ao problema e darlle unha nova vida ao estaleiro, concurso que tivo unha moi boa acollida entre os profesionais, que achegaron vinte e seis proxectos (Diario de Pontevedra). Pero, cando todo parecía que estaba a punto de acadarse, de novo as augas volveron ao seu cauce, e todo continuou igual, ou peor: o tellado xa ía permitindo a entrada da auga da choiva por entre as urallitas rotas e as trabes de madeira que o sustentan ían podrecendo e poñendo en perigo de colapso toda a estrutura.

É paradigmático ver como están sostidas algunhas das "perchas", apoiadas un par delas en remos, si, remos, como se pode observar aínda hoxe, e como a maleza o invade todo, mentres que o resto de "puntais" chantados na terra van curvándose ante o peso do teito.

Das sinxelas instalacións, como dicía, escribiuse moito, e non quixeramos deixar pasar esta oportunidade para agradecerlle o seu afervorado apoio ao colectivo Os Galos, presidido por Víctor Domínguez, que dende o ano 2000 está a trafegar pola permanencia destas instalacións, demos-

Estado actual do astaleiro. Abril 2015

Un remo apuntalando o teito

trando en numerosas ocasións que o seu proxecto estrela como asociación *"é o rescate e a posta en valor do estaleiro de Purro"*, no que se construíron numerosas embarcacións que lle deron vida aos mariñeiros da bisbarra; e falouse moito tamén, por-

que Purro, iso si, é un home falador, coa sabeduría popular que adquiriu escoitando as conversas que se levaban a cabo na carpintería, conversas das que gozamos nun par de ocasións, acompañado do bo amigo Cidrás, co motivo de tentar documentarme de primeira man para darlle forma a iste sinxelo artigo.

O equipo de goberno do Concello de Bueu (presidido polo seu alcalde, Félix Juncal), concienciado co problema e tendo en conta o interese público, recolle o proxecto gañador realizado por un equipo de arquitectos (MRM) remitíndoo de inmediato á Dirección Xeral do Patrimonio Cultural. *"El presupuesto estimado para toda esta labor de rehabilitación y reconstrucción asciende a unos 560.000 €..."* (Faro de Vigo), cantidade que foi considerada por moitos como esaxerada e difícil de acadar.

Pero, cando todo parecía indicar que o estaleiro ía derrubarse por efecto dos elementos, antes de que lle botaran unha man, atopámonos coa boa nova, que reproduce o Diario de Pontevedra de 8 de abril de 2015, segundo a que *"La Subdirección general de dominio público Marítimo-Terrestre dependiente del Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente"*, dá o visto bo á *"conversión del antiguo astillero de Banda do Río en un espacio museístico"*, posiblemente dependente do inigualable Museo Massó. Por fin, como dicíamos de Castelao, Purro vai quedarse entre nós, para sempre!

Víctor Domínguez impartindo unha lección maxistral no interior do astaleiro de Purro no ano 2011